

Omkring 50 år har färflytt sedan "Rumspejen" vida
berömd för sina underverk, kurer och magiska kamster
skutade sin ämbud vid 51 års ålder. Utgången från ett fäk-
tigt Tarparken var han mycket enastående på grund av
att han under uppväxtåren anmogs för mindre uttande
och i ett senare livsstadium anmogs såsom en kvacksalvare
eller doktor av rang, på såsom sådana även äro kända
av honom även på den skånska landsbyggen.
Redan i unga åren stöda sig på gjorda uppteckningar
och berättelser vara det "någon" (grannar) och det
sådana som säkt den klake.

Rumspejen, som även gick under namnet Lars Tancar
eller Tancarpejen föddes år 1852 i Tannehuset, ett
litt Tarp underlydande Sävedsberg. Han var liten till
växt, smid i kroppen, och sag högt ifrån "klak" ut
Fadern, Märten Larsson Häppa efter några år ett
litt ämbud på Rums fäst och kallades gemensligen för

2773

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Märten Tana. Lonen var under sina tidigaste
 barnår sjuklig och oflyktig. Färdt vid 8 år ädru
 kunde han tala något, sedan skolgången kom
 att lära mycket sent. Han jämnare påsk som under
 flera somrar veckotillsammans med Lars på jätternas-
 ken, han berättat en del drag från hans påskår. Som
 tidspår brukade gasarna åka vid något vattendrag.
 Där de infärgade "barnstagg" och dessa små fiskar fiskade
 de Lars till att äta lier kunde de stöga när må
 badde bae a rampa, den ene ätte den anore "Vakl på-
 kames stående fråga var: "här skall det bli regn Lars
 Lars tillade upp mat him ten, fiskade på matmen och svarade:
 "jamen det skägged komme te det skägged, her det rejni
 Under sin veckosynka händer han alltid smögsta: ditt
 ditt ditt, dall dall dall. När Lars blev äldre kom han
 i måtarlära, men ansågs lite "Tafatt" af T. o. m. lite
 "widen" då tiden var inne att Lars skulle full-

gjöra sin vämplikt, inlämnades ett intyg vid min-
 tringen från pastorn i järnan ligen, att Lars Mårtensson
 var mindre utövande, och på grund härav ansågs oantagbar
 till krigstjänst. Andart en kort tid därefter ankomma
 oändligt stora folkskaran till Krumm för att söka den
 "kläke". Sin lärdom hade han fått av "Kläke" Hanna
 en 80 årig kvinna i Krumm järnan ligen. Hennes
 specialitet var att "mätta" och "syva" de spöke eller döda
 kläderplagg, och likadant gjorde Krumm pojken Fattidam
 räddade i Krumm ända till Lars blev "kläke" och fullt prestik
 här sa en välmåga tilltogs kappte gulben Mårten
 sig ännu en Krummandel.

Vidare berättar från hans minnagningar skall här fram-
 sägas. Kläke där låt inte se sig varje dag. Han kunde
 ej ta mat förrän "anden" kom på honom. De
 besökande kunde få vänta 2-3 dagar på honom en
 del vecka, innan de fingo förtäta. Under tiden

Bäst Tamma pagem var mat-förärfning för de
långväga resenärerna, och för tjänter blev god.

Utuden ömtalning var sedan Præsten vid hand-
ändan i egen skap an sekreterare, oöfver en stora
bögar "2 stivers papper" och med blyerts i handen
Resipten som med skruas vara på gammal svenska
och kostade 8 Åre. Om Lars Tammns egen skriften
något var det klart uttalt.

Stora, äändlyt stora människasdrag med
Södra Brunn som björ invid Sjåba som kalle i Färn
bärad. Det komna renade från Danmark, och
sänkt på Kar heln, hade Lars underkuren gadt
rykte om sig Smätärning och bliskiga sakmoder
gjeller och ju längre väg de såbade hade, ju större
var deras tra på undergåren. Sjukliga lidande
om "schämen" fallande i sken och "kvattrett" hände till
admyra för Dogen. Om för man icke tror att det

alltid var märniska, med en smärte kända dog
eller sjuktande jehurjuka som säkte bat för sina
banden. nej. lika ofta säkte bat för jehurjuka be-
ningar och sjukna förkappningar. Man vädjade ännu
hitt tillika i sin räd för att för tjungods uppstånd eller
en förtrallning uppländ.

Många av trimpögen ordinationer vara kastliga
och förfäran på grund av sitt kulturella värde att ej gälla
i glänska. Turun tak reupt her av samman utjandets
och t. o. m. sådana upfettade på latin förfäranas.
I denna förskanma åtskilliga läken till väson, eller i
all sjukmerket, valeriana, Talmanmakraft, sjuvman-
mastyker och dervutan spelade en bränd i skadarede (skatla)
en miss roll. Var någon förhållad, och många varade
upfjälpta detta med bad, vari lagts gld (kita stenan
Var för trallningarna och det sväraste slaget bliva ej
stannas ställa liggande i beret. Kom förhållare från ett

an tågarna återut kom till den klake järn att på
röd. De starkt maskade dragen och de valkiga bänderna
tydde på att han mer än en gång suttit äga med öga
mot döden på de brunnande ångarna, men under den
sista tiden hade han ej velat tänka på honom för
järnkläder, och nu hade han gått den 5 mil långa vägen
järn att på utskap om hur han skulle på sin järnkylskåp.
Tillbaka. Rådet var enkelt nog och löd: "ra ut i din
hät en märk häst kväll på Sjön - och geu den ett
par Snappvar."

Den gamla frän en an grann sarkmaran hade skicket
ett bud, under bärhyen jäntet med prauant järn att rådföra
klake Lari i ett onykhet delikat ärende. Han var överty-
gad att brunnas man gått och järnkat sig i pigari och ville
hona minnet härom budet äd lator att om tala saken
och järn sakerhet skulle hade han med sänt ett brunn an
följande lydelse: "Beste her klage laves återan järn ha

7
3773

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Härt folk sia ä lars kon ska va så bly ä kona
sia älltuy så vill ja skriva ti lars a präga konan
on kon kon si mi hadant did bänjer ikale med en
seger som mannen här ska smeka on per lars
on där vare vare had ti det ja ä rent sjuu
skynan bara ja did bara ja ä inke med riklid hadant
did e men ja här vint all did e som ja tänkjer
a darfarr kon ja had mannen gi ena äranne app ti
lars ä kon hal jäd med mä si så kon kon ble där
uppe ti lars för angansjytt så kon bare ja äranet
urett a on där skulle kära med så kon ässe kon ja
reja pa did ja ja kon härt ad lars ente gjan med ti folk
som konna ja en kon ja gjart med ti älla de andre
jant.

Det berättas att en äbo som härt förlor eller ämn ett
uallendrog räskade ut för något party, och blivit dödligt sjuk
som dräg skyndade till den kläke ak ~~den~~ denne sader

"Hälsa din Anskande att Klackan & är han åter ha.
Hemma sig mannen och stärkade och när Klackan när-
made sig & hälsade på" som det lät i kroppen" och förbättring
inträdde.

Sjukliga behandla icke församtigen besöka klacke Lars
och var ha nog om ett klackeplogg som den sjuke varit
sändes till honom. Detta mätte han med fingrarna, och genom
resultatet av dessa mätningar, kunde han sluta sig till
sjuk damens besvärer att, och om dess uppkomst var för-
orsakad av "täckas skarn" "lappri" eller något som "man
känner sig i härad". Mätningen tillgick på så sätt att
patienten mättes med en bit "håse garntrå" (strumpgarn)
av samma längd som den sjuke. Den från fjäran till fä-
kyllet. Den från ena lång fingrarspetsen till den andra
härifrån lades huden ihop flera gånger, och bandes om den
sjuka arm eller ben, där den skulle kvarbitta i 9 dagar.
Sedan skulle huden i all tyngdhet basteri edem och sjukligen

var befat. Räkne ordinoden allt som affast, detta var
en så pass varit hur, att alla hade reda på tillägga gång-
sättet. Undersökaren brukade därför endast tillägga: Gå
ske rögas, 5 gånger avd i 5 gånger rätt.

Här nedan följa några av Rumpjägers recept, vilka
upptecknats redan på 1890 talet.

Recept 1 Allika, krennein, doper, 3 kander ull, 2 ärti
sträs krennein stark pipar på ullen lägges den nätt på
magen nätt på ryggen 3 mytt var nätt grön laven ligger
sälja 25 gull allta sälja 25 smärja på 6 duma
enlauret aspuet bekas slamm vatten tas in vatten
~~tas in~~ en nättid 2 gånger dagligen gull och mörren
en span stikstiede vatten en hand bekas doper 3 ud kläde
om löges allarna med varma omstoy på lilla krappe
sedan tueter krappe varmt som kan tas vatten gravas
i jorden.

Recept 2 Den ny åten allark skabas de grän i

a en tvåkamrig bre agtia så lång längs samt på de ena
 stället med en kinnla lappe åter å sedan när den
 liti Torr Tården i smärja me krenninin o så läggs
 den på kinn stället me kinn sidan i värdasid krenn
 den på i baklänan på glöden. Sin salu kan ge) mer
 o sälls är pipen på me sin smärja på i smärjan
 sam er på den stora flaskan
 Recept 3. Å ligga tråj mätta på rugg o tråj mätta på
 magen må den hjälpa basen om bakem (uippad o bakem)
 o dricka med te en kop sinapraday (sinapraday) unge
 föderna ässe slås må sien sal e ourgår eller grases
 mer i gävel med ång.

Å sedan kinn pipens järniga att beta var lika star
 får koda "jalk, kår ak sår" kan antals en kitarie so
 inträffade under hans sista levdnår. Ån jalkij kinn antals
 gick till kinn järn att på bet järn sin sjukka på utken
 kinnit järnkod. Vårke kan kunnat att med 5 år beta beta djurt.

//
3773

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKLIVNESARKIV
11

Gumman lyckades låna 5 kr. men påföljande natt dog
hon av "styresjuka". Fångarna kom kvinnans gråtande
till "Ann Lars" för att återfå sina pengar. "Puff tack om
gaa kungja" svarade hon "pengarna behåll jag för
ni haan aldrig trätt på mej riktigt" därpå kom in sjukska
skytte

Många voro som sagt de, vilke från när och fjärr
velfärdde till den klaka i Rinn för att söka bot för
sina åsor och, och aräkelija voro de ungdomar som
gjogde sin kärntas hjärta odelat och ledde att en under-
ken av Rinnpögen skulle leda den vike färd ät det rätte
hället. Det har sagt om tabrika punnen, att patientens
sjukdomar ändrat med en höftig kris i samma stund
Den klaka till gramkonig matlagit den sjukas klädutlägg
Med ett ad sagt klaka Lars rykte som undugäran, gläns
mer i på sine manådrar i Skåne.

W